

HTML

2. deo

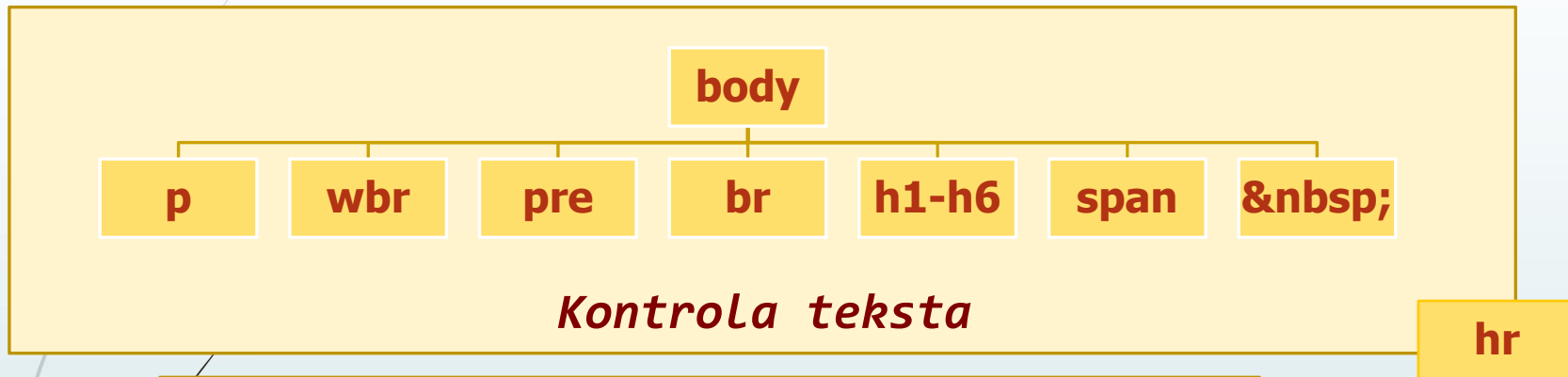
dr Suzana Marković, dipl.ing. el.
suzana.markovic@bpa.edu.rs

Primer 1.

- ▶ Pokrenite program za obradu teksta Notepad i unesite sledeći kod:

```
<!DOCTYPE html>  
<html>  
<head>  
  <title>Primer 1</title>  
</head>  
<body>  
  Ovo je tekst na stranici.  
</body>  
</html>
```

Tagovi

**** - bold, **** - važan tekst
<i> - italik, **** - naglašen tekst
<mark> - markiran, **<small>** - mali
**** - obrisan, **<ins>** - insertovan
<sub> - sabskript, **<sup>** - superskript

*Formatiranje
teksta*

Liste:
ol, ul, li

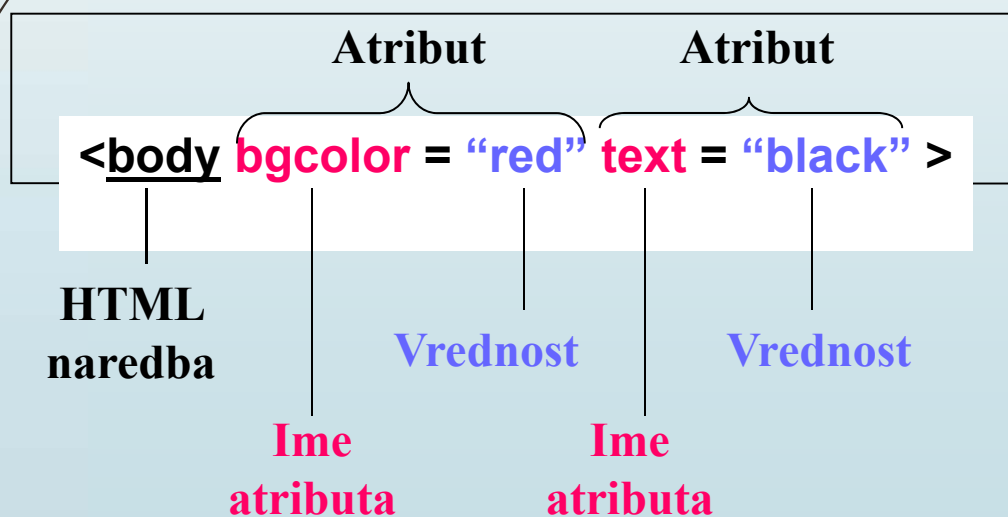
Link:
a

Slike:
img

HTML atributi

- ▶ Atributi – jedan ili više njih – umeću se u oznaku da bi čitaču dali dodatne informacije o načinu na koji treba da izvrši naredbu oznake

HTML naredbe i atributi dati su unutar uglastih zagrada

Oznaka <body>

- Oznaka <body> specificira glavni sadržaj dokumenta
- Ima attribute koji omogućavaju da se specificiraju **karakteristike dokumenta** (boja pozadine ili slika, boja teksta, boja posećenih i neposećenih linkova, akcije koje se izvršavaju kada se dokument učita, ili ako se ne učita iz nekog razloga, itd.)
- Na primer

```
<body bgcolor="yellow" text="black"  
  link="blue" vlink="green" alink="red">  
...</body>
```

pozadinu boji u žuto, boja teksta je crna, posećeni linkovi su zelene boje, neposećeni plave, a aktivni crvene.

Kontrola toka teksta

- ▶ Kada je tekst neformatiran – širina prozora čitača određuje broj reči koji će čitač u svakom redu na ekranu prikazati
- ▶ Neformatiran tekst je običan tekst unesen u HTML dokument između početne i završne oznake tela koda (<body> </body>) kao u sledećem primeru:

<body>

Kada unosite neformatirani tekst u HTML dokument, nije bitno kako taj tekst unutar dokumenta izgleda jer čitač ne prepoznaje znakove Ctrl ili Enter kao ispravne alatke formatiranja.

</body>

Kontrolisanje formata teksta

Oznake za početak i kraj pasusa `<p>` `</p>`

- Oznaka `</p>` obeležava kraj jednog i istovremeno početak sledećeg pasusa – govori čitaču da umetne prazan red, a zatim u redu ispod praznog počne naredni pasus

Oznaka za prelom reda `
`

- Oznaka govori čitaču da pređe u sledeći red pre nego što prikaže ono što se još nalazi na strani

Primer 2.

```
<html>
<head>
  <title>Pasus</title>
</head>
<body>
<p> Tekst između dve oznake pasusa čini
jedan pasus. Svaki pasus ima jednu ili više
rečenica. </p>
<p> Sledeći pasus počinje ovde. Prazan red se
umeće između dva pasusa. </p>
<p> Tekst je prikazan u prvom redu <br>
Tekst je prikazan u drugom redu </p>
</body>
</html>
```


Nelomivi razmak

- ▶ Čitač prelama tekst tako da odgovara širini prozora čitača čak i kad odredimo koja će reč biti poslednja u raširenom prozoru
- ▶ Moguće je upisati znak za nelomivi razmak ** ** između reči koje želimo da čitač prikaže u istom redu:

```
<body> Ovde postoji više praznih  
&nbsp; ; &nbsp; ; &nbsp; ; mesta  
</body>
```


Rezervisani znakovi u HTML-u: &oznaka;

Znak	Oznaka	Opis
"	"	navodnik
'	'	apostrof
&	&	ampersend
<	<	manje
>	>	veće

`<p>` Pasuse navodimo unutar oznake `<p>... </p>`
`</p>`

Tag wbr

- ▶ Novi tag u HTML verziji 5 i koristi se u slučaju dugačkih spojenih reči (engl. Word break)
- ▶ `<p>`
Da bi naučili AJAX, morate se prethodno upoznati sa XML`<wbr>Http</wbr>Request` objektom.
`</p>`
- ▶ U primeru postoji izuzetno dugačka reč XMLHttpRequest.
- ▶ Ukoliko ova reč bude poslednja u prikazu pretraživača, tj. ukoliko ne bude mogla da stane u prozor pretraživača, nad njom će biti izvršen prelom, tj. neće celokupno preći u novi, pa će na primer u jednom redu ostati XML, a u drugom preostali deo reči HttpRequest.
- ▶ Wbr tag drži reč u celosti.

Tag pre

- ▶ Ukoliko imate potrebu da tekst bude strukturiran sa puno praznina (primer stihova pesme) korišćenje **
** taga kao i ** ** znakova može biti zamorno ako ne i besmisleno.
- ▶ Tada se koristi tag **pre** koji govori pretraživaču da sav sadržaj unutar njega prikaže obraćajući pažnju na to kako je unet u html dokumentu.

Primer 3.

<pre>

```
Ako ti jave: umro sam  
a bio sam ti drag,  
možda će i u tebi  
odjednom nešto posiveti.
```

```
Na trepavicama magla.  
Na usni pepeljast trag.  
Da li si ikad razmišljao  
o tome šta znači živeti?
```

```
Ko sneg u toplom dlanu  
u tebi detinjstvo kopni.  
Brige...  
Zar ima briga?  
Tuge...  
Zar ima tuga?
```

</pre>

```
Ako ti jave: umro sam  
a bio sam ti drag,  
možda će i u tebi  
odjednom nešto posiveti.
```

```
Na trepavicama magla.  
Na usni pepeljast trag.  
Da li si ikad razmišljao  
o tome šta znači živeti?
```

```
Ko sneg u toplom dlanu  
u tebi detinjstvo kopni.  
Brige...  
Zar ima briga?  
Tuge...  
Zar ima tuga?
```

Menjanje veličine teksta pomoću oznaka nivoa naslova

- Naslovi se mogu istaći korišćenjem elemenata h1, h2, h3, h4, h5 i h6
- Element h1 daje najveću veličinu slova, a h6 najmanju
- Svaki od ovih elemenata počinje u novom redu, a browser-i dodaju još malo praznog mesta pre naslova
- U okviru naslova se može navesti atribut **align***, koji određuje horizontalno poravnanje; vrednost ovog atributa može biti jedna od sledećih: **left, center, right**

Primer 4.

```
<html>
  <head>
    <title>Pasusi</title>
  </head>
  <body>
    <h1 align="center">Prvi naslov</h1>
    <p>Ovo je prvi pasus.</p>
    <p>Ovo je drugi pasus.</p>
    <br>
    <h3 align="left">Podnaslov</h3>
    <p>Ovo je treći pasus ispred kog je bio jedan prazan red.</p>
    <br>
    <p align="right">Ovo je pasus koji je desno poravnat.</p>
    <p align="center">Ovo je pasus koji je centriran.</p>
  </body>
```


Tag **span**

- ▶ Span tag namenjen je formatiranju teksta unutar paragrafa, najčešće u situacijama kada želimo da neku reč posebno formatiramo u odnosu na ostatak paragrafa, povećamo njen font, promenimo joj boju, podvučemo je, itd.

```
<p>Ovo je prva recenica paragrafa. Zatim sledi <span>druga<span>recenica paragrafa. Iza nje sledi treca recenica paragrafa a iza nje jos jedna. Sve ove recenice deo su jednog te istog paragrafa.</p>
```


Kontrolisanje formata teksta

- Najčešće oznake formata teksta su:
- ** ** Tekst koji se nalazi između oznaka Bold biće prikazan **podebljanim** fontom
- **<i> </i>** Tekst koji se nalazi između oznaka Italic biće prikazan *kurzivom*
- **<u> </u>** Tekst koji se nalazi između oznaka Underline biće podvučen
- Inline tagovi u dokumentu - mogu se slobodno koristiti unutar pasusa, naslova i sl.

Tagovi **strong** i **em**

- ▶ **B** i **i** su stilovi, a **strong** i **em** tagovi dodeljuju neko značenje obeleženom tekstu
- ▶ U većini pretraživača daju isti efekat kao `` i `<i>` a razlika je u sledećem:
 - ▶ Tekst unutar **strong** i **em** elemenata može biti dodatno stilizovan: promenjena boja ili veličina teksta dok sa `` i `<i>` to nije slučaj.
 - ▶ Na nekim uređajima (npr. mobilnom telefonu) sav tekst je već podebljan pa samim tim `` ne znači ništa. Tada **strong** može da ga podvuče
 - ▶ Razlika dolazi do izražaja i u slučaju čitanja različitim „screen reader“ uređajima (za slepe osobe) kada `` ne znači ništa dok `` može značiti pojačan ton pri izgovoru teksta koji se nalazi unutar njega.

Markiranje teksta

- ▶ Oznaka **mark** bi trebala da služi za isticanje teksta koji je u trenutnom kontekstu od posebnog značaja za čitaoca.
- ▶ Dobar primer bi bilo obeležavanje svih rezultata pretrage na stranici.

Da li je ovo `<mark>`značajna`</mark>` reč u tekstu?

Da li je ovo značajna reč u tekstu?

Rad sa fontovima

- Ako drugačije nije naznačeno, posetioци veb lokacije vide tekst stranice u svom podrazumevanom fontu i stilu, podrazumevane boje i veličine.
- Upotrebom početne i završne oznake fonta (`` ``) kontroliše se tekst na ekranu posetioca*
- Da bi tekst ponovo imao podrazumevane vrednosti čitača veba, stavlja se oznaka `` na kraj teksta koji je menjan atributima oznake ``
- Atributi `color`, `size` i `face`

Definisanje boje u HTML-u

- Boja se, kroz odgovarajući atribut, može se zadati brojem ili imenom.
- Imena boja zadaju se na engleskom: red, green, blue, ...
 - https://www.w3schools.com/colors/colors_name_s.asp
- vrednosti boja mogu biti heksadecimalne vrednosti (npr. #FF0000, #008000, #FFFF00, #0000FF itd.) koje predstavljaju količine crvene, zelene i plave koje čitač treba da pomeša da bi dobio odgovarajuću boju.
 - https://www.w3schools.com/colors/colors_picker.asp

Menjanje veličine teksta

- Ukoliko se ne naznači veličina fonta, čitač veba će tekst prikazati u podrazumevanoj veličini
- Podrazumevane veličine znakova se razlikuju, ali su najčešće od 12 do 14 tačaka
- Za promenu veličine, pored atributa `size` mogu se koristiti oznake:
 - `<basefont size= "">` `<basefont >` - mogućnost menjanja veličine slova; atribut `size` daje veličinu,
 - `<big>` `</big>` - daje veći font za 1 od zadanog,
 - `<small>` `</small>` - daje manji font za 1 od zadanog,
 - `_{` `}` - Oznake indeksa (prikazuju tekst malo niže od okolnog teksta)
 - `^{` `}` - Oznake eksponenta (prikazuju tekst malo iznad okolnog teksta)

Definisanje stila pomoću **style** atributa

- **Style*** atribut se koristi za specificiranje stila elementa kao što je boja, font, veličina itd.

```
<p style="color:red">Ovo je crveni tekst</p>
```

- Atributi slika: **width**, **height**, **alt**
- Atribut linka: **href**

```
<p>Boja jednog <span style="color:orange"> dela teksta nije</span>plava.</p>
```

Atribut **title**

- ▶ **Tooltip** ili **infotip** ili **hint** je uobičajni element Grafičkog korisničkog interfejsa.
- ▶ Kada korisnik kursorom pređe preko objekta, a da ne klikne na objekat, **tooltip** se može pojaviti kao "mali pravougaonik" sa informacijama o stavci preko koje je prešao kursor.
- ▶ Tooltip se obično ne pojavljuje na mobilnim operativnim sistemima, zbog toga što nemaju kursor.

```
<p title="Ovo je tooltip">
```

```
    Predjite mišem preko paragrafa i videćete tooltip.
```

```
</p>
```


Umetanje komentara

- ▶ Komentar je specifična oznaka
`<!-- Ovo je komentar -->`
- ▶ Dakle, komentar počinje sekvencom znakova `<!--` (između ovih znakova ne sme da postoji nijedan razmak), a završava se sekvencom znakova `-->` (između ova dva znaka može doći i razmak)
- ▶ Stavljanje HTML oznaka komentara oko iskaza koji se želi sakriti - čitač ignoriše te iskaze dok se ne uklone oznake komentara

Struktura html stranice – html5 tagovi

<code><article></code>	Definiše članak
<code><aside></code>	Definiše sadržaj, pored sadržaja same stranice
	Izoluje deo teksta koji bi mogao biti formatiran drugačije, u odnosu na tekst izvan njega
<code><footer></code>	Definiše <i>footer</i> za dokument ili odeljak
<code><header></code>	Definiše <i>header</i> za dokument ili odeljak
<code><nav></code>	Definiše navigacione linkove (hiperveza)
<code><section></code>	Definiše odeljak u dokumentu